IL-FTEHIM TAD-WTO DWAR IL-BIEDJA

Is-sistemi ta' appoġġ domestiku fl-agrikoltura huma regolati mill-Ftehim dwar il-Biedja, li daħal fis-seħħ fl-1995 u li ġie nnegozjat waqt iċ-Ċiklu tal-Urugwaj (1986-1994). L-għan fuq żmien twil tal-Ftehim dwar il-Biedja huwa li tiġi stabbilita sistema ġusta u orjentata lejn is-suq fil-kummerċ agrikolu u biex jinbeda proċess ta' riforma permezz tan-negozjati tal-impenji dwar l-appoġġ u l-protezzjoni, u permezz tal-istabbiliment ta' regoli u dixxiplina msaħħa u operattivament iktar effettivi. L-agrikoltura hija għalhekk speċjali għax is-settur għandu l-ftehim tiegħu stess, b'dispożizzjonijiet li għandhom prevalenza.

IL-BAŻI ĠURIDIKA

Fil-qafas tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ (GATT), iffirmat f'Ġinevra fl-1947, u tal-Ftehim li jistabbilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (WTO), iffirmat f'Marrakech fl-1994 (ĠU L 336, 23.12.1994), l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha jaġixxu skont l-Artikolu 207 (il-politika kummerċjali komuni), l-Artikoli 217 u 218 (ftehimiet internazzjonali) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (5.2.2).

ASPETTI ESTERNI TAL-PAK — IL-QAFAS ĠENERALI

Mill-1995, il-Politika Agrikola Komuni (PAK) hija soġġetta fit-totalità tagħha għar-regoli tad-WTO, inkluż korp għas-Soluzzjoni tat-Tilwim (DSB) bi proċedura riġida għat-tilwimiet, li jiżgura li l-istati firmatarji jkunu konformi mar-regoli multilaterali ġodda.

Barra minn hekk, il-PAK hija affettwata mill-konċessjonijiet agrikoli mogħtija lil firxa wiesgħa ta' pajjiżi taħt bosta ftehimiet multilaterali u bilaterali, kif ukoll minn derogi unilaterali mogħtija fil-qafas tas-Sistema Ġeneralizzata ta' Preferenzi (GSP). Dawn il-ftehimiet preferenzjali jiġġustifikaw il-livell għoli ta' importazzjonijiet agrikoli tal-Unjoni Ewropea li ġejjin mill-pajjiżi fil-fażi tal-iżvilupp (3.2.10, Tabella VI).

IL-FTEHIM TAD-WTO DWAR IL-BIEDJA

Il-GATT tal-1947 kien japplika inizjalment għall-agrikoltura imma ma kienx komplut, u l-istati firmatarji (jew il-"partijiet kontraenti") kienu eskludew lil dan is-settur mill-ambitu tal-prinċipji msemmija fil-ftehim ġenerali. Fil-perjodu 1947-1994 il-membri tħallew jużaw sussidji tal-esportazzjoni fuq prodotti agrikoli primarji u jimponu restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni taħt ċerti kundizzjonijiet, bir-riżultat li l-komoditajiet agrikoli ewlenin iffaċċjaw ostakli għall-kummerċ fuq skala mhux komuni f'setturi oħra tal-merkanzija. It-triq lejn sistema ġusta u orjentata lejn is-suq fil-kummerċ agrikolu, għalhekk, kienet iebsa u twila, u n-negozjati ġew finalment konklużi matul iċ-Ċiklu

tal-Urugwaj (1986-1994). L-agrikoltura għandha status speċjali fil-ftehimiet tad-WTO u fil-Memoranda ta' Qbil fuq il-kummerċ (li ġew iffirmati fl-1994 u daħlu fis-seħħ fl-1 ta' Jannar 1995) għaliex is-settur għandu ftehim speċifiku: il-Ftehim dwar il-Biedja, b'dispożizzjonijiet li għandhom prevalenza. Barra minn hekk, ċerti dispożizzjonijiet tal-Ftehim dwar l-Applikazzjoni tal-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji jinvolvu wkoll il-produzzjoni u l-kummerċ agrikoli. L-istess japplika għall-Ftehim dwar l-Aspetti tad-Drittijiet tal-Proprjetà Intellettwali Relatati mal-Kummerċ (TRIPS) li jirrigwarda l-protezzjoni tad-deżinjazzjonijiet ġeografiċi. Barra minn hekk, id-dispożizzjonijiet tal-Ftehim dwar il-Biedja huma supplementati bil-Ftehim dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ, kif ukoll b'dispożizzjonijiet ta' assistenza teknika.

Dawn il-ftehimiet jinkludu ċerta flessibilità fir-rigward tal-implimentazzjoni tagħhom, minn naħa, favur il-pajjiżi fil-fażi tal-iżvilupp u li huma membri tad-WTO (trattament speċjali u differenzjat) u, min-naħa l-oħra, il-pajjiżi l-anqas żviluppati u l-pajjiżi fil-fażi tal-iżvilupp li huma importaturi netti ta' prodotti alimentari (dispożizzjonijiet speċjali).

Fuq il-bażi tal-Ftehim dwar il-Biedja, l-istati membri tad-WTO impenjaw ruħhom li jimplimentaw aġenda ta' riforma tal-politiki agrikoli li tistabbilixxi impenji fi tliet oqsma prinċipali:

A. L-aċċess għas-suq

Fil-Ftehim dwar il-Biedja sar sforz sabiex l-aċċess għas-swieq ikun aħjar billi jirrikjedi:

— li l-miżuri kollha ta' protezzjoni mal-fruntieri jiġu konvertiti f'tariffi tad-dwana (ekwivalenti tariffarji) biex imbagħad jitnaqqsu gradwalment (b'36% f'sitt snin, bejn l-1995 u l-2000, meta mqabbla mal-perjodu ta' referenza 19861988), għall-pajjiżi żviluppati; b'24% għall-pajjiżi fil-fażi tal-iżvilupp);

— l-istabbiliment ta' "impenji ta' aċċess minimu" għall-pajjiżi terzi għal prodotti speċifiċi mhux soġġetti għal skema li biha l-ostakli agrikoli mhux relatati ma' tariffi jinbidlu f'tariffi kkonsolidati, billi l-kwoti tat-tariffi jinfetħu aktar (li fl-aħħar tas-sena 2000 irrappreżentaw 5% tal-konsum tal-perjodu ta' bażi 1986-1988 għal kull grupp ta' prodotti);

— iż-żamma tal-konċessjonijiet tariffarji għall-importazzjoni għall-inqas għal-livell tagħhom fil-perjodu 1986-1988 (aċċess għas-suq "eżistenti"); l-introduzzjoni ta' klawsola ta' salvagwardja speċjali, li tapplika meta l-volum ta' importazzjonijiet jaqbeż ċertu limitu massimu jew meta l-prezzijiet tal-importazzjonijiet jaqgħu taħt ċertu livell minimu.

B. L-appoġġ domestiku

L-ammont ta' dan it-tnaqqis huwa dipendenti fuq in-natura tal-għajnuna. L-għajnuna hija kkategorizzata f'"kaxxi" differenti skont l-effett li għandha fuq id-distorsjoni tas-swieq agrikoli.

— Il-"kaxxa oranġjo", imsejħa wkoll "Miżura Kumplessiva ta' Appoġġ" (AMS), tikkombina l-appoġġ permezz tal-prezzijiet u tal-għajnuniet marbuta mal-produzzjoni li mhumiex eżentati mill-obbligu ta' tnaqqis. Fuq perjodu ta' sitt snin, din kellha titnaqqas b'20% meta mqabbla mal-perjodu ta' referenza 1986-1988. Barra minn hekk, il-membri kollha tad-WTO jistgħu japplikaw il-"klawsola *de minimis*",

li tippermetti li kwalunkwe appoġġ li jammonta għal inqas minn 5% tal-valur tal-prodott ikkunsidrat (għajnuna speċifika) jew tal-produzzjoni agrikola totali (għajnuna mhux speċifika) jiġi eskluż mill-AMS kurrenti. Dan il-limitu massimu huwa ffissat għal 10% għall-pajjiżi fil-fażi tal-iżvilupp;

— Il-"kaxxa blu" tkopri l-għajnuna marbuta mal-programmi ta' kontroll tal-provvista, li huma eżentati mill-impenji ta' tnaqqis: pereżempju, l-għajnuna diretta bbażata fuq superfiċje u fuq rendimenti ffissati jew allokati għal numru ta' bhejjem tal-ifrat (il-każ tal-"għajnuna kompensatorja" approvata fl-1992 mill-PAK) (3.2.3). Madankollu, l-ammont riċevut f'appoġġ AMS kif ukoll l-għajnuna tal-kaxxa blu ("AMS totali") għal kull prodott ma jridx jaqbeż l-appoġġ totali mogħti matul il-kampanja ta' kummerċjalizzazzjoni tal-1992.

— Il-"kaxxa ħadra" fiha żewġ gruppi ta' appoġġ. L-ewwel wieħed jirrigwarda s-servizzi pubbliċi (pereżempju, ir-riċerka, it-taħriġ, il-kummerċjalizzazzjoni, il-promozzjoni, l-infrastruttura, l-għajnuna alimentari domestika jew l-istokkijiet pubbliċi għall-finijiet ta' sikurezza alimentari). It-tieni wieħed jirrigwarda l-ħlasijiet diretti lill-produtturi, li huma kompletament diżakkoppjati mill-produzzjoni. Dawn jinkludu prinċipalment programmi ta' garanzija ta' dħul u ta' sigurtà (diżastri naturali, kontribuzzjonijiet finanzjarji tal-istat fl-assigurazzjoni tal-uċuħ, eċċ.), programmi bl-iskop tal-aġġustament ta' strutturi u programmi bl-għan tal-protezzjoni tal-ambjent. L-għajnuniet kollha tal-kaxxa l-ħadra, li jitqiesu bħala kompatibbli mal-qafas tad-WTO, jibbenifikaw minn eżenzjoni totali mill-impenji ta' tnaqqis.

C. Is-sussidji għall-esportazzjonijiet

Il-miżuri ta' appoġġ għall-esportazzjoni kellhom jitnaqqsu fuq perjodu ta' sitt snin b'21% f'termini ta' volum u b'36% f'termini ta' baġit meta mqabbel mal-perjodu ta' bażi 1986-1990 (ħlief għal-laħam taċ-ċanga, fejn il-perjodu ta' bażi kien l-1986-1992). Fl-Unjoni Ewropea, dan it-tnaqqis lineari ġie applikat għal 20 grupp ta' prodotti. Għall-prodotti pproċessati, ġie applikat biss it-tnaqqis baġitarju.

L-IMPATT TAL-FTEHIM DWAR IL-BIEDJA FUQ IL-PAK

Ir-riforma tal-PAK tal-1992 kellha parzjalment l-għan li tiffaċilita l-iffirmar tal-Ftehim dwar il-Biedja fil-qafas taċ-Ċiklu tal-Urugwaj. Konsegwentement, l-Unjoni Ewropea fil-parti l-kbira kkonformat mal-impenji meħuda f'Marrakech.

A. L-aċċess għas-suq

L-impenji tad-dazji kkonsolidati tal-Unjoni Ewropea rrigwardaw 1 764 linja tariffarja. Il-medja tad-dazju kkonsolidat għall-prodotti agroalimentari, li kienet 26% fil-bidu tal-perjodu ta' implimentazzjoni, ma kinitx iżjed minn 17% fi tmiem il-perjodu. Barra minn hekk, l-Unjoni Ewropea ma applikat l-ebda dazju jew inkella applikat dazji minimi għal 775 linja minn total ta' 1 764. Huma biss 8% l-linji tariffarji li għandhom dazju doganali ogħla minn 50%. Dawn l-ogħla tariffi jirrigwardaw il-prodotti tal-ħalib, il-laħam taċ-ċanga, iċ-ċereali u l-prodotti b'bażi ta' ċereali kif ukoll iz-zokkor u d-dolċifikanti. Fir-rigward tal-kwoti tariffarji, l-Unjoni Ewropea stabbiliet total ta' 87 kwota, li 37 minnhom jikkonċernaw "l-aċċess minimu" u 44 "l-aċċess kurrenti". Fl-2014, madwar 71% tat-

total tal-importazzjonijiet agroalimentari daħlu fl-Unjoni b'dazju żero għal valur ta' EUR 72 biljun.

B. L-esportazzjonijiet issussidjati

Il-biċċa l-kbira tal-esportazzjonijiet issussidjati notifikati lid-WTO kienu joriġinaw mill-Unjoni Ewropea qabel ma ġew aboliti bħala parti mir-riforma tal-PAK tal-2013, u niżlu għal żero fl-2017. Madankollu, wieħed għandu jqis li bosta prattiki tal-kompetituri prinċipali tagħna (pereżempju, fir-rigward ta' għajnuna alimentari, ta' krediti għall-esportazzjoni u ta' intrapriżi kummerċjali tal-istat) mhumiex soġġetti għar-regoli tad-WTO. L-UE issa se tuża r-rimborżi għall-esportazzjonijiet f'każijiet eċċezzjonali sabiex tegħleb il-kriżijiet gravi li jolqtu s-swieq. Is-sehem mir-rimborżi għall-esportazzjoni fil-baġit agrikolu tal-Unjoni Ewropea naqas minn 29.5% fl-1993 (EUR 10.1 biljun), fl-Ewropa ta' 12-il Stat Membru, għal madwar 0% fl-2017, fl-Ewropa ta' 28 Stat Membru (3.2.2). Għal uħud mill-prodotti tal-Unjoni, it-tnaqqis kien kunsiderevoli: il-butir, il-kolza, il-ġobon, il-frott u l-ħxejjex, il-bajd, l-inbid u l-laħam b'mod ġenerali ġew affettwati b'mod partikolari minn dan. L-aħħar notifika lid-WTO tikkorrispondi għall-perjodu 2016-2017 (G/AG/N/EU/44 u 45 tat-30 ta' April 2018).

C. L-appoġġ domestiku

Ir-riforma tal-PAK tal-2003, li ddiżakkoppjat il-maġġoranza tal-għajnuna diretta eżistenti, u r-riformi settorjali suċċessivi fissru li l-parti l-kbira tal-kaxex oranġjo u blu ġiet ikkonvertita għall-kaxxa l-ħadra (EUR 60.8 biljun fl-2015/2016, li minnhom EUR 29.9 biljun kienu pagamenti diżakkoppjati għall-azjendi agrikoli) (Notifika tad-WTO G/AG/N/EU/46) (ara t-tabella hawn taħt). L-għajnuna tal-"kaxxa oranġjo" (AMS) naqset drastikament, b'EUR 81 biljun fil-bidu tal-perjodu tal-ftehim għal EUR 7.1 biljun fl-2015-2016 minkejja l-fażijiet suċċessivi ta' tkabbir. L-Unjoni Ewropea, għalhekk, fil-parti l-kbira hija konformi mal-impenji meħuda f'Marrakech (EUR 72.38 biljun fis-sena) fir-rigward tal-AMS. Barra minn hekk, il-"kaxxa blu" laħqet EUR 4.3 biljun fl-istess perjodu ta' notifika.

APPOĠĠ DOMESTIKU TAL-UE NOTIFIKAT LID-WTO (f'miljuni ta' euro)	Il-KAXXA ĦADRA (Ammont & %)	Il-KAXXA BLU (Ammont & %)	IL-KAXXA ORANĠJO (AMS) (Ammont & %)	L-APPOĠĠ TOTALI NOTIFIKAT
Perjodu 2011/2012 (G/AG/N/EU/20)	70 976.8 87.8%	2 981.1 3.7%	6 858.9 8.5%	80 816.8 100%
Perjodu 2012/2013 (G/AG/N/EU/26)	71 140.0 89.1%	2 754.2 3.5%	5 899.1 7.4%	79 793.3 100%
Perjodu 2013/2014 (G/AG/N/EU/34)	68 697.8 88.8%	2 663.6 3.4%	5 971.7 7.8%	77 333.1 100%
Perjodu 2014/2015 (G/AG/N/EU/43)	65 256.8 87.3%	2 878.8 3.8%	6 642.3 8.9%	74 777.9 100%

Perjodu 2015/2016 (G/AG/N/EU/46)	60 828.5 84.2%	4 331.1 6.0%	7 101.8 9.8%	72 261.4 100%

IR-RWOL TAL-PARLAMENT EWROPEW

Il-Parlament Ewropew minn dejjem segwa l-progress fin-negozjati multilaterali inġenerali, u tan-negozjati agrikoli b'mod partikolari, b'attenzjoni kbira. Għadd ta' riżoluzzjonijiet huma xhieda ta' dan (pereżempju, ir-riżoluzzjonijiet tat-18 ta' Diċembru 1999 dwar it-Tielet Konferenza Ministerjali tad-WTO f'Seattle; tat-13 ta' Diċembru 2001 dwar il-laqgħa tad-WTO f'Doha; tat-12 ta' Frar 2003 dwar in-negozjati tal-kummerċ agrikolu; tal-25 ta' Settembru 2003 dwar il-Ħames Konferenza Ministerjali tad-WTO f'Cancún; tal-1 ta' Diċembru 2005 dwar it-tħejjijiet għas-Sitt Konferenza Ministerjali tad-WTO f'Hong Kong; tal-4 ta' April 2006, tad-9 ta' Ottubru 2008, tas-16 ta' Diċembru 2009, tal-14 ta' Settembru 2011, tal-21 ta' Novembru 2013 u tas-26 ta' Novembru 2015 dwar il-valutazzjoni taċ-Ċiklu ta' Doha; u tal-15 ta' Novembru 2017 dwar in-negozjati multilaterali fid-dawl tal-11-il Konferenza Ministerjali tad-WTO fi Buenos Aires). Il-Parlament dejjem stieden lill-Kummissjoni Ewropea tissalvagwardja l-interessi tal-produtturi u tal-konsumaturi Ewropej kif ukoll dawk tal-bdiewa tal-pajjiżi li magħhom l-Unjoni Ewropea minn dejjem kellha relazzjonijiet partikolari (il-pajjiżi AKP). Fl-1999, fil-bidu taċ-Ċiklu msejjaħ "tal-millennju", huwa esprima l-appoġġ tiegħu għall-approċċ adottat min-negozjaturi tal-Unjoni Ewropea favur il-mudell agrikolu Ewropew, ibbażat fuq il-multifunzjonalità tal-attività agrikola. Huwa tenna l-appoġġ tiegħu f'bosta riżoluzzjonijiet li enfasizzaw l-importanza tar-rikonoxximent espliċitu tal-"interessi mhux kummerċjali" u li jitqiesu t-talbiet tal-pubbliku rigward is-sikurezza alimentari, il-ħarsien tal-ambjent, il-kwalità tal-ikel u l-benesseri tal-annimali.

Għalkemm l-insedjament tal-amministrazzjoni Trump fl-Istati Uniti tal-Amerika fl-20 ta' Jannar 2017 ma jawgurax tajjeb għas-sistema kummerċjali multilaterali, l-UE u l-Parlament Ewropew jibqgħu impenjati li jtejbu s-sistema tal-kummerċ agrikolu.

Albert Massot / François Nègre
05/2019